

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 557/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Bickom, Dukelská 972/7, Považská Bystrica, proti postupu Mestského súdu Bratislava I (pôvodne Okresného súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-2T/123/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B3-2T/123/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B3-2T/123/2017 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré jej **j e** Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia **663,57 eur**, ktorú **j e p o v i n n ý** Mestský súd Bratislava I zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 20. októbra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava I (pôvodne Okresného súdu

Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-2T/123/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Domáha sa aj priznania finančného zadosťučinenia 15 000 eur a náhrady trov konania

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní ako poškodená trestným činom – zločinom týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona v súbehu s prečinom kupliarstva podľa § 367 Trestného zákona a prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 Trestného zákona.

3. Dnes už obžalovanej [REDAKOVANÉ] bolo vznesené obvinenie uzneseniami z 20. júla 2016 ČVS: ORP-165/1-VYS-5C-2016 a ČVS: ORP-348/1-VYS-SC-2016. Obe veci boli spojené na spoločné konanie. Po rozsiahlom vyšetrovaní a dokazovaní bola 30. novembra 2017 podaná na Okresnom súde Bratislava III (dnes Mestský súd Bratislava I) obžaloba. V danej veci si sťažovateľka uplatnila nárok na náhradu škody 24. novembra 2014, následne 26. februára a 11. júna 2020 a aj 29. septembra 2022. Od podania obžaloby sa malo konať sedem hlavných pojednávaní. Prvé pojednávanie konané 20. mája 2018 po viac ako piatich rokoch od spáchania skutku bolo odročené po pätnástich minútach, pretože súd nemal zabezpečenú účasť obžalovanej. Druhé pojednávanie sa konalo 11. júla 2018. Toto bolo odročené po desiatich minútach opätovne pre neúčasť obžalovanej, ktorej prítomnosť súd nemal zabezpečenú. Tretie hlavné pojednávanie bolo uskutočnené 26. februára 2020, na ktorom bola sťažovateľka a obžalovaná vypočutá. Ďalšie v poradí štvrté hlavné pojednávanie sa konalo 1. decembra 2021. To sa však po desiatich minútach skončilo s tým, že sa nedostavil senát. Piate hlavné pojednávanie sa konalo 19. augusta 2022, ale i toto skončilo bez rozhodnutia po pätnástich minútach z dôvodu neprítomnosti obžalovanej. Šieste hlavné pojednávanie sa uskutočnilo 9. decembra 2022 a bolo opätovne odročené. Siedme hlavné pojednávanie sa konalo 26. apríla 2023 s tým, že vo veci nebolo meritórne rozhodnuté a pojednávanie bolo odročené na neurčito.

4. Sťažovateľka poukazuje na to, že je obeťou trestných činov, ktoré sa neodstrániteľne podpísali na jej živote. Nezapríčinila, že stav konania je v takom štádiu, v akom je. Vo veci sa nekoná, a teda nie je jej poskytnutá ochrana obete trestného činu. Skutky sa stali v rokoch 2013 až 2014 a v roku 2016 bolo vznesené obvinenie. Musela pretrpieť stav, keď OČTK, prokuratúra a tiež súd nedokázali jej dať adekvátnu a zákonom ustanovenú ochranu ako obete trestného činu v podobe prejednávania veci bez zbytočných prieťahov.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že od vznesenia obvinenia (2016), resp. od podania obžaloby (t. j. od 13. novembra 2017) súd v napadnutom konaní, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako poškodená, ešte nerozhodol, čím bezpochyby porušuje jej označené práva podľa ústavy a dohovoru.

6. Vzhľadom na pretrvávajúce prieťahy v konaní sťažovateľka 16. mája 2023 podala v zmysle § 55 ods. 3 Trestného poriadku sťažnosť. O podanej sťažnosti jej bolo zaslané oznámenie Mestského súdu Bratislava I sp. zn. 1 Spr/V/370/2023 z 9. júna 2023, že vec bola postúpená do príslušného súdneho oddelenia na postup podľa § 55 ods. 3, resp. 4 Trestného poriadku. O výsledku k dnešnému dňu nemá sťažovateľka žiadne ďalšie informácie a ani nebola nijakým iným spôsobom jej sťažnosť vybavená, hoci od podania uplynulo viac ako päť mesiacov.

7. Ústavný súd prijal uznesením č. k. II. ÚS 557/2023-7 z 28. novembra 2023 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, lebo na základe podaní účastníkov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

9. Podľa čl. XI platného rozvrhu práce ústavného súdu od 1. januára 2024 schváleného na zasadnutí pléna 13. decembra 2023 veci patriace do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré boli pridelené sudcom spravodajcom pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozvrhu práce, prerokujú senáty v pôvodnom zložení.

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že od vznesenia obvinenia (2016), resp. od podania obžaloby (t. j. od 13. novembra 2017) súd v napadnutom konaní, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako poškodená, ešte nerozhodol, čím bezpochyby porušuje jej označené práva podľa ústavy a dohovoru.

II.

Vyjadrenie Mestského súdu Bratislava I a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie Mestského súdu Bratislava I:

11. Mestský súd Bratislava I (právny nástupca Okresného súdu Bratislava III) vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti ozrejmil, že dĺžka konania bola ovplyvnená tým, že prvé hlavné pojednávania 2. mája 2018 a 11. júla 2018 boli odročené z dôvodu, že obžalovaná sa na hlavné pojednávanie nedostavila, a preto bol vydaný príkaz na jej zatknutie. Dňa 26. februára 2020 sa konalo hlavné pojednávanie, na ktorom bola vypočutá obžalovaná aj sťažovateľka. Dňa 24. júna 2020 bola obžalovanej zaslaná výzva na vyjadrenie, či súhlasí so zmenou v zložení senátu, a 13. júla 2020 bolo súdu doručené vyjadrenie obžalovanej, že nesúhlasí so zmenou senátu a žiada vykonať hlavné pojednávanie odznova. Dňa 22. júla 2020 bolo nariadené hlavné pojednávanie na 24. marec 2021, pričom nariadenie hlavného pojednávania na neskorší termín bolo spôsobené prerozdelením celkovo 39 trestných vecí od sudcu JUDr. Romana Fitta sudcovi JUDr. Karolovi Posluchovi. Dňa 24. marca 2021 bolo hlavné pojednávanie zrušené v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu z 22. januára 2021 ohľadne vírusu COVID-19. Dňa 24. mája 2021 bol nariadený nový termín hlavného pojednávania na 1. december 2021. Termín hlavného pojednávania bol však zmarený, pretože obžalovaná sa telefonicky ospravedlnila, že bola v kontakte s pozitívnou osobou a zostáva v karanténe, a zároveň sa ospravedlnil člen senátu – prísediaci, že mu bol indikovaný COVID-19. Hlavné pojednávanie, ktoré sa malo konať 3. júna 2022, bolo zrušené z rodinných dôvodov sudcu a bol určený nový termín hlavného pojednávania na 19. august 2022, avšak aj toto bolo zmarené, pretože ráno tohto dňa o 8.45 h oznámil priateľ obžalovanej, že obžalovaná odpadla a je ošetrovaná na pohotovosti, pričom súd od nej žiadal preukázanie práceneschopnosti. Ďalšie hlavné pojednávanie 9. decembra 2022 bolo taktiež zmarené, pretože obžalovaná si predvolanie na hlavné pojednávanie a výzvu na predloženie práceneschopnosti neprevzala. Dňa 9. decembra 2022 bol nariadený termín hlavného pojednávania na 26. apríl 2023 s tým, že príslušné obvodné oddelenie Policajného zboru bolo požiadané o predvedenie obžalovanej. Toto hlavné pojednávanie sa vykonalo v neprítomnosti obžalovanej, pričom toto na žiadosť obžalovanej prebehlo znova od začiatku. Po výsluchu sťažovateľky (poškodenej) bolo hlavné pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu implementácie

súdnej mapy a absencie prijatého Rozvrhu práce Mestského súdu Bratislava I, keďže sudcom neboli známe pojednávacie dni a pojednávacie miestnosti. Po vybalení trestných spisov v rámci ich fyzického sťahovania z Okresného súdu Bratislava III na Mestský súd Bratislava I bol 4. júla 2023 stanovený termín hlavného pojednávania na 18. október 2023, termín hlavného pojednávania bol však zrušený z dôvodu náhleho zdravotného zákroku predsedu senátu, a tak bol stanovený termín hlavného pojednávania na 8. december 2023. Dňa 27. októbra 2023 utrpela členka senátu – prísediaca zranenie pri dopravnej nehode s predpokladaným trvaním práceneschopnosti do februára 2024. Termín hlavného pojednávania 8. decembra 2023 bol tak zmarený z dôvodu práceneschopnosti prísediacej a neprítomnosti obžalovanej, pretože u tejto existovalo podozrenie na ochorenie COVID-19. Vo veci bol nariadený termín hlavného pojednávania na 31. január 2024, kedy je predpokladané ukončenie práceneschopnosti prísediacej, pričom predvolanie bude obžalovanej doručované prostredníctvom príslušného obvodného oddelenia Policajného zboru. Z uvedeného vyplýva, že aj napriek neprimeranej dĺžke konania v takejto relatívne jednoduchej veci možno konštatovať, že k zmareniu hlavného pojednávania v predmetnej trestnej veci zo strany zákonného sudcu došlo iba raz, a to 3. júna 2022, čo bolo spôsobené nariadovaním termínov hlavného pojednávania na čas dlhší ako sedem mesiacov vopred. K predĺžovaniu trestného konania došlo najmä prerozdelením spisov v máji roku 2020 a následnou epidémiou vírusu COVID-19. Aktuálne je potrebné už len vykonať výsluch štyroch svedkov a predmetná trestná vec bude na prvom stupni ukončená. Z vykonaného šetrenia je zrejmé, že tak bývalý Okresný súd Bratislava III, ako aj Mestský súd Bratislava I vo veci konal, avšak veľa nariadených hlavných pojednávanií bolo odročených, resp. zmarených na základe okolností, ktoré zákonný sudca v danej trestnej veci nedokáže ovplyvniť a znemožňujú mu uskutočnenie hlavného pojednávania a konanie vo veci. Konečné rozhodnutie ponechal mestský súd na zváženie ústavnému súdu a v prípade záveru, že právo sťažovateľky porušené bolo, žiada, aby súd zvážil dôvodnosť a primeranosť finančného zadosťučinenia a nepriznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že v prejednávanej veci nastali prieťahy z objektívnych dôvodov.

II.2. Replika sťažovateľky:

12. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že je pravdou, že 30. novembra 2017 bola podaná vo veci sp. zn. 2T/123/17 obžaloba a táto bola pridelená zákonnému sudcovi JUDr. Romanovi Fittovi. Prvé dve hlavné pojednávania v roku 2018 boli odročené pre nedostavenie sa obžalovanej bez ospravedlnenia. Tu je potrebné poukázať na nedostatočnú činnosť súdu v zabezpečení prítomnosti obžalovanej na hlavnom pojednávanií. Sťažovateľka je toho názoru, že súd má dostatok možností na zabezpečenie prítomnosti obžalovanej na hlavnom pojednávanií, no tieto nevyužil na maximum. Rozumie tomu, že došlo k prerozdeleniu spisovej agendy pôvodného sudcu novému sudcovi, no takéto administratívne prerozdelenie spisov nemôže byť na ťarchu účastníka konania a tiež viesť k porušeniu jeho práv. Súdny systém má dostatok administratívneho a technického vybavenia, ktoré má zabezpečiť plynulý priebeh konania tak, aby nedochádzalo k porušeniu práv na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov a prejednanie veci v primeranej lehote. Je pravdou, že vo veci je potrebné vykonať výsluch iba štyroch svedkov a vec by mala byť ukončená. Podľa názoru sťažovateľky ich výsluchy už mohli byť vykonané v prvotnej fáze hlavného pojednávania, resp. ich svedecké výpovede mohli byť prečítané. Rozumie tomu, že z objektívnych dôvodov môže byť dĺžka súdneho konania dlhšia, no nemala by byť neprimeraná. V takto jednoduchej veci by tieto prieťahy nemali byť v takomto rozsahu, a to ani z objektívnych príčin.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018) a môžu byť ústavným súdom posudzované spoločne.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie označeného základného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, ale aj osoba, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ktoré nastupuje až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v každom súdnom konaní (teda i v trestnom konaní) taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (III. ÚS 233/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jeho odročenia. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v civilných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania (m. m. II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05).

16. Z judikatúry ESLP tiež vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní, a zahŕňa celé súdne konanie vo veci vrátane odvolacích konaní (rozsudok ESLP z 28. 6. 1978 vo veci König proti Spolkovej republike Nemecko, séria A, č. 27, s. 33, § 98).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, správanie účastníka (strany) súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07) a v tejto súvislosti ústavný súd znova opakuje, že primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa musí posudzovať prísnejšie, a to práve v dôsledku mimoriadne citelnej zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený (II. ÚS 32/03, III. ÚS 655/2014, I. ÚS 153/2021).

18. V konkrétnom posudzovanom prípade sa javí, že nejde o zložitú vec, keďže bolo potrebné vypočuť 4 svedkov a poškodenú, pričom na zbytočných prietahoch sa sťažovateľka ako poškodená vôbec nepodieľala. Takéto extrémne dlhé konanie v trvaní viac ako 6 rokov zo strany všeobecného súdu na prvom stupni aj s nesprávnou a neefektívnou činnosťou s uskutočnením iba dvoch hlavných pojednávanií vo februári 2020 (za účasti obžalovanej) a v apríli 2023 (bez jej účasti) *prima facie*

odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Konanie a rozhodovanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania vo vzťahu k poškodenému spadá aj pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne I. ÚS 18/06). Vo veci konajúci súd nerešpektoval zásadu rýchlosti a efektívnosti súdneho konania, a spôsobil tak zbytočné prietahy, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. Okresný súd síce po neúčasti obžalovanej na prvom hlavnom pojednávaní promptne požiadal obvodné oddelenie Policajného zboru Malacky o jej predvedenie na druhé hlavné pojednávanie (11. júl 2018) a vydal aj príkaz na zatknutie obžalovanej, avšak po zistení, že sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody za odsúdenie v inej trestnej veci, príkaz na zatknutie napokon zrušil. Obžalovaná mala byť podľa informácie z Okresného súdu Malacky vo výkone iného trestu od 24. júla 2019 až do 24. januára 2021, pričom požiadať o podmienené prepustenie mohla až 24. apríla 2020 (č. l. 390). Tieto okolnosti prípadu teda nebránili okresnému súdu, aby zabezpečil osobnú účasť obžalovanej na hlavnom pojednávaní, čo hneď aj realizoval, keď požiadal 24. januára 2020 o eskortu obžalovanej z výkonu trestu na hlavné pojednávanie (26. február 2020). Bez ohľadu na túto skutočnosť však ústavný súd nemohol akceptovať vyjadrenie mestského súdu, že všeobecné súdy v trestnej veci konali. Neuskutočnenie hlavných pojednávaní z rôznych dôvodov nemôže byť na ujmu účastníkov trestného konania. Zo súdneho spisu ústavný súd navyše zistil, že o stav tohto trestného konania sa zaujímala v priebehu konania aj generálna prokuratúra, ktorá požadovala podanie správy od súdu, aké dôvody bránia nariadeniu hlavného pojednávania, a to podaním z 25. júna 2019 (č. l. 389).

19. Napokon ústavný súd obranu mestského súdu, že k prietahom došlo z objektívnych dôvodov, a to pre „novú súdnu mapu“ a prípadne iné problémy, nemôže akceptovať. Ústavný súd (rovnako ako sťažovateľka vo svojej replike) poukazuje v tejto súvislosti na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezavazuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov (strán) súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

20. Takého zdĺhavé trestné konanie bez existencie akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné, pretože svojimi dôsledkami v kontexte viac ako 6 rokov od podania obžaloby môžu nadobudnúť aj charakter odopretia spravodlivosti (I. ÚS 61/08). Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľky, kvalifikoval nekonanie o obžalobe, resp. nesprávnu a neefektívnu činnosť súdov ako relevantné prietahy v konaní, a deklaroval tak porušenie jej označených práv (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal, hoci sťažovateľka o to v ústavnej sťažnosti nepožiadala.

22. Prieťahy či nesprávna alebo neefektívna činnosť všeobecného súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

23. Keďže napadnuté konanie v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je stále skončené, ústavný súd formuloval všeobecnému súdu príkaz konať (bod 2 výroku nálezu).

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie ústavnej sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadala. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

25. Prihliadajúc na navrhovaný petit v ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie 15 000 eur, ktoré ona sama považuje za spravodlivé vo vzťahu k predmetu konania, ako aj k dlhoročnej pretrvávajúcej právnej neistote sťažovateľky vyplývajúcej z absencie právoplatného rozhodnutia v trestnej veci.

26. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd považoval sťažovateľkou požadovanú výšku finančného zadosťučinenia za neprimeranú a na tomto mieste pripomína, že priznané finančné zadosťučinenie nie je kompenzáciou za možný neúspech v konaní pred všeobecným súdom ani náhradou škody za spôsobený trestný čin, ale len zmiernením nemajetkovej ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou a dohovorom.

27. Pre konštatovanú nesprávnu a neefektívnu činnosť mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní a intenzitu zásahu do označených práv sťažovateľky preto považoval ústavný súd priznanie 3 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

28. Ústavný súd napokon priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 663,57eur, ktorú presne požadovala a vyčíslila v zmysle platnej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Advokátovi patrí náhrada trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (príprava a prevzatie právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku mestského súdu) v hodnote trikrát po 208,67 eur a k tomu trikrát režijný paušál v hodnote po 12,52 eur. Trovy konania tak predstavujú spolu sumu 663,57 eur.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2024

Peter Molnár
predseda senátu